

ærede Ordfører maa vel lægge Mærke til, at der kan være meget store Strækninger, som kunne være omgivne af anden Mand's Grund, navnlig i de større Hedeegne; der kan findes betydelige Mosestrækninger liggende, som mulig ere omgivne af anden Mand's Grund, og hvor Vedkommende, som der faaer sin Lod, kan faae en meget stor Deel. Nu synes det mig ogsaa, at Udvalget kommer i en vis Modsigelse, naar der siges — og det siger det ærede Udvalg i sit Forslag — at det er hans Andeel, det er hans Eiendom, som saaledes ved Udskiftning tildeles ham, og dog vil forbyde ham at bygge paa denne Eiendom og dyrke den op, endstjøndt han finder dette at være den bedste og rigtigste Brug deraf. Naar man siger om Noget, at det er en Mand's Eiendom, og det er jo det, man gjør her, naar man udstykker Torvemoseerne og tildeler Enhver sin Lod, saa kan jeg ikke finde, at det er fuldkommen berettiget, at man siger til Eieren: Du maa ikke benytte denne Eiendom saaledes, som Du mener at kunne benytte den bedst og med størst Fordeel. Jeg finder heller ikke, at det stemmer ganske med Aanden i Grundlovens § 87, at man vil forbyde en Mand at bygge paa den Jord, som man virkelig har tildeelt ham som hans Jord og Eiendom.

Lehmann: Jeg skal med Hensyn til de her omhandlede tvende Punkter tillade mig at understøtte Udvalgets Forslag i begge Henseender. Jeg troer, at man har havt Læilighed til at see de beklagelige Følger, det har havt for alle Vedkommende, at man ved Udskiftningen ingenlunde har fulgt de temmelig bestemte Forrifter, der i saa Henseende ere givne, men har af Hensyn til øieblikkelige Stemninger og Ønsker hos Vedkommende indført en Adspaltelse af Eiendommene, som de Vedkommende nu selv ere de Første til at erkjende for i høj Grad uønskelig og derfor med meget betydelige Udstykninger, Magelæg, Kjøb og Salg og paa andre saadanne Maader søge at afhjælpe. Det er ganske vist, at der er paaført mangfoldige Jordbrugere stor Ubegyelighed i Benyttelsen af deres Jord og stor Uret med Hensyn til Arronderingen, fordi man har

givet efter for øieblikkelige Ønsker. Jeg mener altsaa, at det, at der er indrømmet Muligheden af at henlægge Moseerne paa to Steder, er at gaae meget vidt, men at man heller ikke skal gaae videre. Hvad det andet Spørgsmaal angaaer, skal jeg tillade mig at bringe i Erindring, at den, der faaer en saadan Lod udlagt til Torvemose, har i Virkeligheden ikke eiet Andet end enten Torveffjæret eller Græsningstretten, eller baade Torveffjæret og Græsningstretten, og at man altsaa ikke fratjender ham Noget, naar man betinger, at han ikke tør bygge derpaa. Deraf følger nu ikke, at man ubetinget skulde gjøre det gjældende med Hensyn til alle Mose; men her har man, som den ærede Ordfører allerede har gjort opmærksom paa, kun havt det Tilfælde for Die, hvor en saadan Mose ligger inde paa en anden Mand's Jord, og der kan ikke være den aller mindste Tvivl om, at denne Mose vilde med uindskrænket Eiendomsret være bleven tillagt den, som eier den omkringliggende Jord, naar man ikke vilde reservere den tilstedeværende Torvemose for de øvrige Beboere, men udover det gaaer Grunden ikke. Det er en saa væsentlig Ulempe for de Andre at faae en Koloni af smaa Huse ind i en sammenhængende Eiendom, at man vel skal betænke sig paa at paaføre dem Sligt, ligesom jeg ikke troer, at det for den Paagjældende selv eller for Communen er ønskeligt. Jeg troer altsaa, at der ogsaa i denne Henseende kunde være gaaet videre med Hensyn til at faae saadanne smaa Torveparceller, der for en endeel ligge indpaa en anden Mand's Eiendom, vindicerede denne naturligvis mod en Erstatning i Penge. Jeg skal dog ikke vrage derpaa; men den Bestemmelse, der staaer her, er ialtsald ønskelig. Ingen, der ikke eier Jord andetsteds, hvor han allerede boer, kan faae en Lod; thi en saadan tilkommer kun de Enkelte som et Appendix eller et Tillæg til den Jord, som de eie andetsteds. Eierne ville altsaa ikke behøve at bygge paa deres Lodder, en Ret dertil faaer kun Betydning for dem, der kunne ønske at afhænde smaa Parceller til hvem der kunne føle sig opfordrede til at bygge derpaa, men jeg troer, at hærken & undeierne eller Communen kan være tjent med, at der gives en saadan Ret.